

Posudek vedoucího na bakalářskou práci:

Barbora Oplatková: Porovnání populační vlny v 70. letech 20. století a v prvním desetiletí 21. století

Cílem práce je porovnat průběh populačních vln na základě demografických ukazatelů a zhodnotit jejich souvislost s vývojem populačního klimatu. Zatímco populační vlna v 70. letech je spojována s intenzivní pronatalitní politikou a zaváděním silných pronatalitních opatření, menší populační vlna v prvním desetiletí 21. století se zvyšování podpory rodin v rámci nově koncipované rodinné politiky běžně spojována není. Proto bylo zajímavé pokusit se zjistit odlišnosti nebo podobnosti ve vývoji populačního klimatu v daných dvou obdobích a to pomocí porovnání přijatých opatření a zjištění z výzkumů populačního klimatu. Autorce se podařilo naplnit základní cíle práce a zodpovědět tři základní výzkumné otázky kladené v úvodu práce.

V úvodu práce jsou vymezena srovnávaná období a definován pojem populační vlna. Zároveň je správně zdůrazněno, že srovnání obou období je výrazně omezeno odlišnostmi ve společensko-ekonomických a demografických kontextech daných období. Druhá kapitola podává základní informaci o datech a použitých metodách, které jsou založeny na transverzálním přístupu. Důležitá je také kapitola třetí, kde jsou vysvětleny pojmy populační klima, populační a rodinná politika a zároveň podána sice stručná, ale výstižná charakteristika celkového vývoje plodnosti v ČR po druhé světové válce a tím zasazena obě období růstu intenzity plodnosti do dlouhodobého trendu vývoje úhrnné plodnosti. Následuje kapitola čtvrtá zaměřená na podrobný rozbor opatření populační politiky a populačního klimatu. Opatření uvedená kapitole 4.2.1 bych spíše označila za rodinnou politiku místo populační politiky. V kapitole páté věnované analýze porodnosti a plodnosti je s využitím základních metod demografické analýzy poukázáno jak na podobnosti v průběhu obou populačních vln, tak na odlišné trendy v časování plodnosti a vývoji mimomanželské plodnosti. V interpretaci průběhu populačních vln je však potřeba opatrnosti, neboť větší propad v počtu narozených v první vlně nastal až mezi roky 1979 a 1980, tedy mimo srovnávané období. Kapitola šestá shrnuje základní poznatky o zjištění souvislostí mezi populačními opatřeními a vývojem plodnosti. Autorka zde nepřesně používá pojmy mateřská a rodičovská dovolená. Na str. 40: uvádí, že vliv mohla mít dlouhá čtyřletá mateřská dovolená (první odstavec) a že důležité bylo i čerpání mateřské dovolené ve třech verzích (druhý odstavec). V závěru práce jsou porovnány obě populační vlny z hlediska předem položených výzkumných otázek.

V textu se nacházejí některé formulační nepřesnosti, jako např.: „Kdyby nepřišla vládní opatření, trendy z konce 60. let by zřejmě nebyly přerušeny a pohybovaly se kolem 1,8.“ (poslední věta na str. 29) nebo „Věková skupina 20-24 let začala již od roku 2001 výrazně klesat.“ (str. 33, druhý řádek).

Práce má odpovídající strukturu a standardní rozsah. Kapitoly jsou přiměřeně rozpracované. Cíle práce jsou v úvodu zřetelně nastíněny a hlavní výsledky v závěru shrnuty. Autorka zvládla základní metody demografické analýzy a samostatnou práci s odbornou literaturou. Předložená práce splňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Předloženou práci doporučuji přijmout k obhajobě.